

ЧУБУК ОЛЕГ ЛЕОНТІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри журналістики

ДОТРИМАННЯ БАЛАНСУ ДУМОК І ТОЧОК ЗОРУ У ВИПУСКАХ НОВИН ТЕЛЕКАНАЛІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Телевізійна журналістика, як і в цілому журналістика, має стандарти. Особливо це стосується телевізійних інформаційних програм, які, згідно стандартам, повинні відповідати низці критеріїв. Одним із таких критеріїв є збалансованість.

За визначенням Наталі Стеблини, «збалансованість – подання у новинному сюжеті точок зору усіх сторін кожного конфлікту» [1].

Актуальність даної теми обумовлена важливістю збалансованості новин, що може досягатися лише дотриманням стандарту балансу думок у новинах.

Наше дослідження має на меті проаналізувати поняття «баланс думок» у висвітленні подій на прикладах випусків новин деяких телеканалів Одеської області.

Стандарт балансу думок вимагає від журналістів представляти в матеріалі думку всіх сторін конфлікту та забезпечити всебічність та безсторонність висвітлення події. Лише тоді аудиторія отримує повну картину й отримує досить інформації для власних висновків [2]. У «Редакційних настановах ВВС», своєю чергу, йдеться, що журналіст повинен «вживати слова, що конкретно змальовують виконавця, як от: «бомбіст», «нападник», «озброєна людина», «викрадач», «повстанець» та «бойовик» [3].

Міжнародні професійні журналістські стандарти визначаються Декларацією принципів поведінки журналістів, яку було прийнято на II всесвітньому Конгресі Міжнародної федерації журналістів (Бордо, 25–28 квітня 1954 р.), затверджено зі змінами на 18-му всесвітньому Конгресі МФЖ (Хельсінгьор, 2–6 червня 1986 р.). Цю Декларацію було проголошено як стандарт професійної поведінки журналістів, які займаються збиранням, передачею, розповсюдженням і коментуванням новин та інформації, висвітленням подій.

Повага до істини та права громадськості на правду – перший обов'язок журналіста. Виконуючи цей обов'язок, журналіст має завжди захищати принципи свободи під час чесного збирання і публікації новин та право на правдивий коментар і критику [2].

Новини є збалансованими, коли:

- чітко викладені позиції всіх без винятку сторін конфлікту;
- сторони представляють свою позицію аргументовано;
- форма подачі і хронометраж позицій сторін однакові (цитата-цитата; синхрон-синхрон);
- позицію колективної сторони конфлікту озвучує типовий та адекватний її представник;

- у складній тематиці є оцінка позицій чи аргументів сторін незалежним і компетентним у темі експертом;
- чітко озвучено факт відмови (якщо сторона конфлікту відмовляється коментувати тему) з обов'язковим наведенням причини цієї відмови [1].

У телевізійній новинній журналістиці можна легко порушити баланс думок вже у підводці ведучого (диктора) до інформаційного сюжету про подію чи репортажу (телевізійна підводка є аналогом газетного ліду). Крім того, існує небезпека недотримання цього стандарту у використанні синхронів (фрагментів інтерв'ю), застосуванні стендапів (журналіст у кадрі), а також під час цитування у закадровому тексті (мається на увазі цитування тільки однієї із сторін).

Як показують дослідження одеських телеканалів, у випусках новин ТК «Перший міський» («телепрограма «Час новин»), 7 телеканалу (телепрограма «Новини 7news») та телеканалу «Думська ТБ» (телепрограма «Новини на Думській»), журналісти далеко не завжди дотримуються вище зазначеного стандарту.

Візьмемо до прикладу підсумковий за день випуск новин від 25.04.2019 на телеканалі «Думська ТБ». В першому сюжеті, де йдеться про прийняття Верховною Радою України закону про мову («Про забезпечення функціонування української мови як державної»), народний депутат України Олексій Гончаренко (до слова, один із власників цього телеканалу), пояснюючи причину свого неголосування за даний законодавчий акт, припустився низки критичних зауважень щодо змісту документу. У репортажі наведено іншу точку зору – також народного депутата України, Миколи Княжицького [4]. Таким чином, автору вдалося дотриматися балансу думок. Разом з тим, вже у наступному сюжеті цієї ж програми, у розповіді про рішення Одеської міської ради щодо правил скидання стічних вод, наведені (у синхронах) дві думки (депутата і міського голови) «проти» застосування ТОВ «Інфоксводоканалом» нових правил, тоді як не приведено жодного коментаря (синхронна) «за», тобто різні точки зору тут відсутні [5].

У в першому сюжеті підсумкового за день випуску новин від 26.04.2019 телеканалу «Перший міський» («телепрограма «Час новин»), в якому аналізується питання соціальної захищеності ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС, в синхроні голови громадської організації йдеться про невиконання відповідного законодавства України. Водночас, у сюжеті не надано слово представнику ані законодавчої, ані виконавчої гілок влади [6]. Ще один сюжет цієї програми – про початок функціонування у новому форматі колишнього санаторію «Лермонтовський» – містить коментар представника Міністерства оборони України (нового власника установи), тоді як відсутній коментар сторони (попереднього власника в особі профспілок України), яка досі піддає сумніву правомірність передачі установи новому власнику [6].

Сюжет 7 телеканалу (підсумкова за день телепрограма «Новини 7news від 26.04.2019) дещо однобоко висвітлює проблему пайщиків одного із житлових кооперативів міста. Так, сторону пайщиків пред-

ставлено у синхроні голови громадської організації із числа пайщиків. Також у сюжеті надано слово представнику прокуратури. Разом з тим, у сюжеті відсутній коментар збоку забудовника, більше того, канал навіть не здійснив (принаймні, не показав це) спроби отримати коментар забудовника [7]. Із сюжету не зрозуміло, забудовник відмовив в коментарі, чи його не знайшли тощо. Тобто, тут підтримано лише так званий сліпий, або фальшивий баланс. Телеканал, таким чином, не убезпечив себе від звинувачень у за ангажованості.

Стандарт балансу думок передбачає і такий нюанс: «рівень протилежних сторін має бути умовно однаковим. Дуже часто журналісти потрапляють у пастку, коли професійному експерту може протистояти представник якогось прошарку суспільства. Наприклад, готуючи матеріал про вакцинацію, не можна протиставляти точці зору представника наукового середовища – точки зору перехожих на вулицях, яких опитала знімальна група. Подавати чиєсь переконання, яке не базується на достовірних даних, і наділяти його такою ж вагою, як і достовірну експертну або наукову точку зору, – означає лише наносити шкоду розумінню цієї проблематики в суспільстві» [2].

Експерти ІМІ вважають, що окрім зазначених вище випадків, є й інші нюанси, пов'язані з балансом думок і точок зору, хоча, у своїй більшості вони є питаннями етики. Йдеться, зокрема, про непропорційно велике число чоловіків як героїв і експертів матеріалів ЗМІ, порівняно з представленистю жінок, про домінування новин, що відбуваються в Києві, або в окремо-му регіоні, про непропорційно велику увагу до політичних або кримінальних новин, порівняно з економічними або соціальними (освіта, медицина) тощо, а також про відсутність експертної точки зору в переважній кількості інформаційних матеріалів [2].

Отже, «**Баланс думок** – стандарт, який зобов'язує журналістів надавати слово всім сторонам конфлікту. При цьому автор не має підтримувати чиєїсь позиції у своєму матеріалі й повинен надавати рівні умови своїм героям, щоби вони висловили свої позиції [1].

Список використаної літератури:

1. Новинна грамотність. Посібник – К. Детектор медіа, 2018.
2. Голуб О.П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник. – К., ІМІ, 2018.
3. Редакційні настанови Бі-Би-Сі. <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines>
4. Думська ТБ – Режим доступу: <https://dumskaya.net/news/novosti-nadumskoy-itogi-nedeli-25-04-098189/>
5. Думська ТБ – Режим доступу: <https://dumskaya.net/news/novosti-nadumskoy-25-04-2019-098188/>
6. Перший міський – Режим доступу: <http://1tv.od.ua/releases/16198>
7. 7 телеканал – Режим доступу: <http://7kanal.com.ua/2019/04/pidsumkovij-vipusk-novin-za-26-kvitnya/>

Ключові слова: стандарт, баланс думок.

Ключевые слова: стандарт, баланс мнений,

Key words: standart, balance.